



Christiane Gammeltoft-Hansens prædiken 4. søndag efter trinitatis

Taler

Christiane Gammeltoft-Hansen
Sognepræst

Dato

13. juli 2014

Sted

Lindevang Kirke

Omstændigheder

Denne prædiken er holdt ifm. et homiletisk og liturgisk forsøg i Lindevang Kirke i 2014/2015, hvor kirkens tre præster kontinuerligt prædikede over hele Markusevangeliet fra trinitatis søndag til 2. påskedag. Derved afveg præsterne fra at prædike over teksterne fra de autoriserede to tekstrækker til fordel for Markusevangeliet.

Prædikentekster

Femte Mosebog kapitel 10, vers 17-21
Paulus' Brev til Romerne kapitel 12, vers 16-21
Markusevangeliet kapitel 1, vers 40-45

- 1 De er lamme, blinde, epileptikere, besatte og spedalske. Og de dukker hele tiden op. Dukker op fra deres eksistentielle mørkeområder og træder ind i centrum af fortællingen uden hensyn til, om de er inviterede eller ej.
- 5 Evangeliets syge har ikke det "privilegium" at kunne skjule, hvad der er galt. Der er ikke en rosenkind eller et dyrebart smykke, der kan dække over det syge indre og det plagede sind. Markusevangeliets syge har ingenting at dække sig bag. Huden er fyldt med pletter, pupillerne er mælkehvide, benene vil ikke bære. De skriger, får anfald og bløder. Der er ingen mulighed for at snyde sig til at være en
- 10 del af de raskes flok, for enhver kan se, hvordan det er fat. De er blottede eksistenser, man ikke kan lade være med at se på, samtidig med at man helst vil se væk.

- Og de holder sig ikke engang indenfor fortællingens rammer. De bryder ud af
- 15 den, bevæger sig ind i andre sammenhænge og op igennem tiden. De råber om hjælp, og er som en resonansbund for vores egen skrøbelighed.

- En af disse syge blev kaldt Elefantmanden. Elefantmanden var en mand med ekstreme misdannelser, der levede i 1800-tallet i England, og hvis liv David
- 20 Lynch langt senere skildrede i en film, der netop fik titlen Elefantmanden.

Så blottet var han med sine deformiteter, at man ikke vidste, om man skulle se

25 væk eller stirre på den deforme krop. Man valgte det sidste. Elefantmanden blev
et cirkusnummer, hvor man for penge kunne få gyset ved at se på de opløste
træk.

30 "Arvesyndens frugt" kaldte de ham. Det var den tids syn på sygdommen. Og
den var ikke langt fra, hvad man også mente på Det Nye Testaments tid. De
syge var ikke bare fysisk ramt, men genneminficerede. Urene både på krop og
sjæl. Så derfor måtte der holdes afstand.

35 Havde de så bare været uvidende om deres egen situation, alle de skrigende,
blødende, spedalske og besatte. Havde han så bare ikke været sig bevidst om sin
skæbne, Elefantmanden. Men både den spedalske i Markus' tekst og
Elefantmanden var udmærket klar over deres situation. Bag det deforme og
sygdomsramte ydre var der både stemme og ånd.

40 På afstand ligner det fortidig barbari – langt fra nutidig etik. Og dog er det vel
ikke dermed sagt, at syge i dag så føler sig mindre isolerede, eller er fri for at
skulle kæmpe mod omgivelsernes fordomme og angst for at komme sygdom for
nær. Hvordan var det f.eks. med AIDS epidemien i 1980'erne og 90'erne? Var
der ikke håndtryk og kys der blev holdt tilbage der? Var der ikke mennesker, der
her blev overladt til sig selv?

45 Sproget afslører også, at på visse områder, er der noget, der ikke har ændret sig.

Han blev kaldt Elefantmanden. Det selv om han havde et navn. Han hed Joseph
Merrick. Men den syge gik åbenbart så meget i ét med sin sygdom, at han ikke
50 blev kaldt ved navn længere, men alene bliver identificeret ved sin sygdom.

Vi kalder stadig syge ved deres sygdom. Vi siger om den, der har en psykisk
lidelse, at han eller hun er neurotiker eller skizofren. Vi kalder den, der har et
misbrug, for alkoholiker eller narkoman. Vi kalder den, der er født med en
55 kromosomfejl, for mongol.

Ifølge sproget mener vi åbenbart stadig, at et menneske er lig med det, det fejler
eller kæmper med. Ifølge sproget er der åbenbart stadig tale om noget
gennemgribende, der gør, at der ikke er nogen adskillelse mellem et menneskes
60 problem og dets personlighed.

Der er forskel på, om man siger om et menneske, at han *er* psykisk syg eller *har* en psykisk sygdom. Der er den forskel, at den, der *har* en psykisk lidelse, er mere end sin sygdom. Den, der *har* en lidelse, har ikke mistet sig selv. Personen er der stadig.

De syge i evangeliet kan ikke skjule sig. De skiller sig ud fra flokken. Og flokken hjælper til, sådan at der ikke kun bliver tale om udskillelse, men om udstødelse. Der bliver handlet ud fra den hårde logik, at hvis der bliver lagt afstand til syge, så bliver man ikke mindet om sin egen skrøbelighed.

Gad vide hvor tit der i dag bliver lagt afstand? Hvor tit slår vi blikket ned og haster forbi? Hvor tit betragter vi på afstand sygdommen eller handicappet men er ikke interesserede i at møde mennesket? Hvor tit bliver det til en oplevelse af, at det er hvert menneske for sig?

Overfor disse erkendelser og spørgsmål fortæller Markus om et under. Den spedalske, kalder de manden med hudlidelsen. Da han går fra mødet med Jesus, er han ikke længere den spedalske. Der er sket et under.

Måske er det, da den syge giver sig til kende, at underet sker. – Da manden beder en bøn om ikke at blive låst fast i sin lidelse. Måske er det i denne første modstand mod sygdommen, at forandringen begynder.

Eller måske begynder det, da der lyder et "hvis du kan og vil" – sagt ikke til den syge, men til Jesus. Måske er det i denne markering af, at det netop ikke er hvert menneske for sig, at underet sker. Det er Gud med mennesket. Det er menneske med menneske. Vi er ikke kroppe adskilt fra andre kroppe, men lemmer på det samme legeme.

Joseph Merrick citerer i David Lynch' film Salme 23 for at minde sig selv om, at han ikke er alene. "Herren er min hyrde ... Han giver mig kraft på ny", gentager han for sig selv. Det er her, han finder sin værdighed. Han lader sig ikke fortælle af andres fordomme og angst. Han er ikke arvesyndens frugt. Han er et menneske, der tilhører Gud.

"Hvis du kan og vil", også det er ord, hvor man står som menneske overfor Gud, som skabning overfor skaber.

105 Eller er det medlidenheden, der er underet? Er det da Jesus får medlidenhed med manden, at forvandlingen begynder. I denne guddommelige tilkendegivelse af, at Gud ikke er ligeglad. At lidelsen vedkommer ham. og kampen mod sygdommen også er hans kamp.

Det er under på under og tilsammen bliver det til et nyt liv, hvor en syg ikke længere bliver kaldt ved sin sygdom.

110 Og med det træder vi så ind i livets fællesskab igen. Kaldt ind i den virkelighed, hvor vi får fortalt, at vi alle er mennesker med navn. Mennesker ikke hver for sig, men forbundet med hinanden.

115 Og skulle det igen blive til udstødelse og isolation, så er der stadig dette evangelium fyldt af udstødte, der hentes ind i fællesskabets midte. Så er der dette evangelium, der fortæller os, at vi alle er Guds hellige og elskede.

Amen.

120

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

125

Tags

4. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/christiane-gammeltoft-hansens-praediken-4-sondag-efter-trinitatis>

130

135